

УДК 378.091.011.3-051:[373.3.015.31:173]
DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2-279-288

PREPARATION OF THE FUTURE TEACHERS TO THE FORMATION OF FAMILY VALUES OF THE ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Olena GOLUB,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor

Олена ГОЛУБ,

кандидат педагогічних наук,
доцент

dove_ov@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5727-2870>

Angelika LESYK,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor

Анжеліка ЛЕСИК,

кандидат педагогічних наук,
доцент

as_lesyk@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-1886-4088>

*Berdiansk state pedagogical
university*

✉ 4, Schmidta St., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100

*Бердянський державний
педагогічний університет*

✉ вул. Шмідта, 4 м. Бердянськ,
Запорізька обл.

Original manuscript received: July 12, 2020

Revised manuscript accepted: August 16, 2020

ABSTRACT

The problem of preparation of future teachers is forming of the family values for the students of the elementary school is exposed in the article. Concepts of family values that concern a structure, function, role, looks and ideals of family are values that come forward as orientation basis and simultaneously by the criterion of evaluation of reality and choice of corresponding act, action of human), "professional readiness to pedagogical activity", "readiness to the pedagogical process", "forming of domestic values for the students of elementary school" (integral education that presents system property of all personality of child characteristics, the ability to keep and optimally recreate, to develop themselves not only, the life, operate successfully in different vital situations, settle vital issues but also help all family members), component in the structure of concept "readiness future teacher of elementary school to forming family values for student": cognitive, emotionally valueable, the students of initial school have components of the attitude, criteria and indexes of readiness of future teachers to forming of the family values, levels of readiness of future teachers of elementary school to the marked activity (high, middle, subzero).

The optimal pedagogical terms of preparation of future teachers of elementary school are certain to forming of domestic values for the students of midchildhood: organizational methodical preparation of students on education issues is the studying of pedagogical disciplines, passing of pedagogical during studies and certain preparation of students to forming of domestic values of the students of elementary school, educational course after the choice of students of "forming of family values for junior schoolchildren" that represents a student with psychological pedagogical problem that arise up in the process of forming junior schoolchildren family values.

Key words: *establishment of higher pedagogical education, domestic values, forming of family values for the students of elementary school, preparation of future teachers to forming of family values for the students of elementary school.*

Вступ. Сучасний стан суспільства потребує певних змін у системі освіти. Як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ ст., основне завдання сучасної школи – максимально розкрити потенціал кожного учня, готувати його до активного соціального життя. Тому проблема формування сімейних цінностей в учнів як складової соціально зрілої особистості є важливою в теорії і практиці виховання.

Сьогодні вкрай необхідно створити оптимальні педагогічні умови в закладах вищої педагогічної освіти для ґрунтовної підготовки майбутніх фахівців Нової української школи до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи. У розробці проблеми формування сімейних цінностей у молоді значну роль відіграли роботи філософів (В. Кемеров (1984 р.), В. Попова (2012 р.), Н. Равочкін (2018 р.), Б. Хубієв (2007 р.), психологів (І. Бех (2006 р.), А. Гречишкіна (2004), В. Демиденко (2004), О. Демчук (2017), О. Нестеренко (2004 р.) та педагогів (О. Бернацька (2015 р.), А. Грітчина (2015 р.), Б. Ковбас (2002 р.), Т. Кравченко (2014), Л. Канішевська (2015), О. Ляшук (2015 р.), Л. Маценко (2011 р.), О. Мельник (2014 р.), В. Оржеховська (2007 р.), З. Охрименко (2016), Л. Карпушевська (2015 р.), В. Кириченко (2014 р.), Г. Ковганіч (2014 р.), Л. Корецька (2016), Л. Кузьменко (2015 р.), Т. Мандрикіна (2000), В. Прит (2016), С. Свириденко (2015 р.), С. Тесленко (2016), А. Філімончук (2008 р.) та ін.).

Аналіз філософської, психолого-педагогічної, соціологічної та спеціальної літератури дозволив виявити, що сім'я як складна підсистема суспільства слугує об'єктом дослідження багатьох наук (філософія, соціологія, демографія, економіка, юриспруденція, психологія, педагогіка, медицина, етнографія), які вивчають ті чи інші аспекти її розвитку і функціонування.

Але проблему формування сімейних цінностей в учнів, їх становлення, вплив на розвиток суспільних відносин в основному розглядають філософи, психологи та педагоги. Зазначимо, що часто в них відсутній інтеграційний підхід, поза яким неможливе вирішення комплексних проблем.

Сьогодні в умовах педагогіки партнерства, що стає основою для роботи вчителя Нової української школи, змінюються основні відносини – учителя й учнів, учителя й батьків, які мають будуватися на міцному взаєморозумінні, єдності інтересів і прагнень, кінцевою метою якої має бути особистісний розвиток школярів, формування в них ключових компетентностей як інтегрованого результату освіти, присвоєного особистістю.

Значною для життя дитини є формування соціальної компетентності, куди входить і формування сімейних цінностей, які впливають на ефективну та конструктивну її участь у громадському житті, сім'ї, суспільстві.

В Україні накопичено певний досвід формування сімейних цінностей в учнів. Проте залишається недостатньо розробленою проблема підготовки майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в молодших школярів.

Мета та методики: окреслити оптимальні педагогічні умови підготовки майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи. Методи дослідження: педагогічне спостереження, аналіз, порівняння, систематизація й узагальнення теоретичних та емпіричних даних; бесіди, метод незакінчених речень, ранжування, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний і контрольний етапи).

Результати та дискусії. Провідна роль у формуванні особистості учнів належить учителю, і в першу чергу, – вчителю початкової школи, адже саме він закладає фундаментальні основи духовності, освіченості, культури та життєвого досвіду дитини. В умовах становлення Нової української школи постала необхідність переосмислити нагромаджену практику підготовки майбутніх учителів початкової школи [6; 8; 9].

Проблеми формування професійної готовності майбутніх учителів присвятили свої дослідження Г. Балл (2006 р.), К. Дурай-Новакова (1983), М. Дяченко (1981 р.), Л. Кандибович (1981 р.), О. Коберник (2012 р.), О. Кривильова (2017 р.), Г. Троцько (2017 р.), Л. Шевченко (2010 р.);, проблему підготовки майбутніх фахівців початкової школи висвітили (К. Біницька (2018 р.), О. Біда (2003 р.), В. Бондар (2014 р.), О. Варецька (2015 р.), І. Гавриш, П. Гусак, Л. Дубровська (2019 р.), В. Дубровський (2019 р.), Л. Коваль (2013 р.), О. Комар (2016 р.), А. Крамаренко (2014 р.), О. Матвієнко (2012 р.), С. Мартиненко (2008 р.), І. Пальшкова (2011 р.), Л. Попова (2019 р.), Л. Себало (2015 р.), Л. Хомич (2011 р.), Л. Хоружа (2003 р.), І. Шапошнікова (2014 р.), О. Шквир (2017) та ін.

Нам імponує думка дослідниці К. Дурай-Новакової, що «професійна готовність до педагогічної діяльності – це складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви й освоєні цінності вчительської професії» [7, с. 17]. У цю готовність входять також, як зазначає ряд науковців (Л. Дубровська, В. Дубровський, І. Пальшкова, О. Шквир, професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, навичок, вмій, визначений досвід їхнього застосування на практиці. Професійна готовність знаходиться в єдності зі спрямованістю на професійну діяльність і стійкими установками на працю [6; 10; 14].

У широкому розумінні готовність до педагогічного процесу – це розкриття майбутнім вчителем своїх потенційних можливостей і гармонізацію стосунків суб'єктів педагогічного процесу та бажання використати їх у професійній діяльності.

Ми вважаємо, що одним із аспектів професійного становлення особистості майбутнього вчителя початкової школи на етапі навчання в закладі вищої педагогічної освіти є підготовка до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи.

Нами був проведений педагогічний експеримент стосовно підготовки майбутніх вчителів до формування сімейних цінностей в молодших школярів. Дослідженням було охоплено 85 студентів III–IV курсів спеціальності 013 Початкова освіта Бердянського державного педагогічного університету.

На першому етапі було проаналізовано філософську, психолого-педагогічну літературу з проблеми формування сімейних цінностей в учнів, що дозволило визначити:

- сутність поняття «сімейні цінності»: традиційні цінності (соціальні, духовні, громадянські та культурні, цінність стосунків, цінність в повсякденному житті, особистісні цінності, вітальні, моральні, естетичні) й стосуються структури, функції, ролі, поглядів та ідеалів сім'ї, які є цінностями-нормами, що виступають орієнтаційною основою та одночасно критерієм оцінювання дійсності та вибору відповідного вчинку і дії людини [2; 5; 12; 13].

- що формування сімейних цінностей в учнів початкової школи є цілісним утворенням, що становить системну властивість всієї особистості дитини, характеризує її здатність зберігати й оптимально відтворювати, розвивати не тільки себе, успішно діяти в різних життєвих ситуаціях, вирішувати складні проблеми, а й допомагати в цьому всім членам родини;

- компоненти в структурі поняття «готовність майбутніх учителів початкової школи до формування сімейних цінностей в учнів»: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінково-діяльнісний:

Когнітивний компонент – це знання про сутність і змістовні аспекти сімейних цінностей, усвідомлення значущості їх у суспільстві; виявляється в гнучкості і критичності мислення, визнанні існування іншої точки зору, прогнозуванні можливих шляхів вирішення сімейних проблем.

Емоційно-ціннісний компонент – це комплекс емоцій, потреб, мотивів діяльності, спрямованих на досягнення взаєморозуміння в процесі міжособистісних сімейних відносин.

Поведінково-діяльнісний компонент виявляється в досвіді застосування знань і вмій у поведінці, співпраці, діалозі між членами родини, ініціативності, самостійності, контролі за ситуацією і поведінкою інших, самоконтролі.

Ми вважаємо, що молодший шкільний вік є сензитивним для виховання сімейних цінностей, оскільки «особливого значення набуває становлення особистої життєвої позиції дитини» [1, с.61–62]; виявляється інтерес до інших людей, їхніх поглядів, ціннісних орієнтацій, поведінки. Формування сімейних цінностей неможливо за умов авторитарного стилю спілкування «вчитель-учень». Для більшої ефективності формування сімейних цінностей молодших школярів педагог має освоїти певний гуманістичний механізм спілкування з учнями і зробити їх своїми помічниками, партнерами або, за висловом Ш. Амонашвілі, «своїм соратником, коли дитина активно допомагає у створенні себе» [1, с. 73].

З метою з'ясування рівнів підготовки студентів до формування сімейних цінностей молодших школярів виокремлено критерії готовності до досліджуваної діяльності. У їх визначенні були враховані компоненти готовності студентів до формування сімейних цінностей (цільовий, когнітивний, аксіологічний, процесуально-операційний) та компоненти формування сімейних цінностей в учнів початкової школи (когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінково-діяльнісний).

На другому етапі ми визначили критерії та показники готовності майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи (здатність до розширення тезауруса сімейних цінностей, спрямованість на коригування ціннісної сфери учнів, якість забезпечення творчої самореалізації); провели комплексні діагностичні завдання серед студентів закладу вищої педагогічної освіти та виявили рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до означеної діяльності (високий, середній, низький).

Високий рівень (22% студентів) визначили в майбутніх учителів початкової школи, які добре усвідомлюють цілі і завдання діяльності з формування сімейних цінностей дитини. Вони володіють уміньми впливу на сприйняття, розуміння учнями сімейних цінностей та вміють формувати мотиви для практичної діяльності дітей у сімейному колі.

Середній рівень (44,6% студентів) зафіксувати в студентів, яким властиве використання виховного потенціалу об'єктів і явищ навколишньої дійсності для формування сімейних цінностей на достатньому рівні, але власні уподобання та уміння з формування сімейних цінностей в учнів молодшого шкільного віку ще недостатньо сформовані.

Низький рівень (23,4% студентів) виявили в студентів, які ще не усвідомили цілі і завдання діяльності з формування сімейних цінностей в учнів початкової школи, їм не властиво виявляти виховний потенціал об'єктів і явищ навколишньої дійсності, які можна використовувати в освітньому процесі; вони відчують труднощі в особистісно-орієнтованій взаємодії з молодшими школярами, не вміють урізноманітнювати спектр уподобань дітей.

На третьому етапі визначені основні шляхи процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи з формування сімейних цінностей: аксіологічний (сприйняття педагогами сімейних цінностей як життєвої необхідності); змістовний (знання про сутність сімейних цінностей, їх уявлення); діяльнісний (участь у творчих групах з проблеми формування сімейних цінностей).

Ми згодні з І. Пальшковою, що «для поліпшення якості педагогічної освіти потрібно реалізувати педагогічні умови на засадах практико-орієнтованого підходу в процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів, що забезпечує ефективне формування у них професійно-педагогічної культури» [10, с. 123]. Ці ідеї виступили теоретичною основою формувального етапу експерименту.

Нами було встановлено, що оптимальними педагогічними умовами підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування сімейних цінностей в учнів є:

1. Організаційно-методична підготовка студентів з питань виховання

Під час навчання на першому рівні вищої освіти студенти мають оволодіти знаннями про особливості формування сімейних цінностей молодших школярів. Цьому сприяє низка навчальних курсів («Вступ до спеціальності», «Психологія (загальна, вікова та педагогічна)», «Дидактика», «Теорія і методика виховання», «Історія педагогіки», «Педагогічні технології в початковій школі», «Соціальна педагогіка», «Родинна педагогіка» тощо).

Особливою умовою є педагогічна практика, яка допомагає майбутнім учителям початкової школи сформувати уміння застосовувати науково-теоретичні знання в педагогічній діяльності.

Студенти за навчальним планом проходять такі види педагогічних практик: IV семестр – «Навчальна практика» (4 тижні); VI семестр – «Виробнича практика» (6 тижнів); VIII семестр – «Виробничо-стажистська практика» (8 тижнів).

Важливою для професійного становлення майбутніх учителів є перша педагогічна практика на 2-му курсі, на якій студенти знайомляться з практичною діяльністю вчителя початкової школи, спостерігають за видами спілкування педагога з учнями. Під час практики студенти можуть провести опитування або анкетування молодших школярів «Моя сім'я» і поглибити свої знання з проблеми формування в них сімейних цінностей. Наприклад, анкета може містити такі запитання: «Хто приділяє тобі найбільше уваги в сім'ї? Кому з рідних ти найчастіше розказуєш про шкільне життя? Як ви проводите вихідні в сім'ї? Які традиції є у вашій сім'ї?» та ін.

Під час виробничої практики майбутні фахівці початкової школи мають не тільки ознайомитися з методикою проведення засідань батьківського комітету, батьківських зборів, але й скласти конспекти їх проведення та оволодіти вміннями спілкування з батьківською спільнотою класу.

II. Конкретна підготовка студентів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи

Особливе місце в цій підготовці має зайняти курс за вибором студентів «Формування сімейних цінностей у молодших школярів», що ознайомить студентів із психолого-педагогічними проблемами, які виникають у процесі формування сімейних цінностей молодших школярів. Основним при вивченні цієї навчальної дисципліни є засвоєння студентами комплексу теоретичних знань і вироблення практичних умінь щодо формування сімейних цінностей у молодших школярів на основі принципів педагогіки партнерства: «поваги до особистості; доброзичливості і позитивного ставлення; довіри у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство; принципи соціального партнерства» [8, с. 16].

Під час вивчення цієї дисципліни студенти знайомляться з поняттям «сімейні цінності» (тема: «Сімейні цінності – життєві пріоритети та орієнтири»), особливостями формування цієї якості в учнів молодшого шкільного віку (теми «Психолого-педагогічні особливості учнів початкової школи», «Виховання та соціалізація учнів початкової школи: мета, завдання, напрями та зміст виховання», «Сімейне виховання учнів початкової школи», «Соціально-рольові функції членів родини», «Виховання доброти та працелюбності в умовах родини», «Спілкування як основний фактор виховання в родині», «Сімейні традиції у вихованні дітей»).

У методичі викладання використовуються різні форми, активні методи, а саме: дискусії «Творчість педагога: шляхи звільнення від стереотипів і шаблонів», «Інноваційність початкової школи: за і проти», «Любов у сім'ї як моральна цінність»; рольові ігри «Технології особистісно зорієнтованої педагогічної взаємодії», «Надання допомоги батькам у сімейному вихованні», «Діагностика сім'ї»; педагогічний турнір «Від авторитарно-каральної педагогіки до співробітництва: школа, сім'я, громадськість»; ток-шоу «Партнерство заради успіху дітей»; круглі столи «Сімейні цінності і діти», «Сучасні форми роботи з батьками учнів початкової школи», «Традиції сімейного читання», «Традиції здорового способу життя сім'ї», «Традиції культурного відпочинку сім'ї» та ін.

На завершальному етапі вивчення дисципліни студентам пропонується групова робота по 5-6 осіб та створення розгорнутого проекту гуртка для учнів початкової школи «Родинне джерельце», де студенти мають описати систему виховання формування сімейних цінностей в учнів початкової школи та висвітлити такі напрями: робота з батьками, батьківським комітетом; конкретні виховні заходи з учнями початкової школи – бесіди, наприклад, «Моя сім'я», «Мої обов'язки в сім'ї», «Мої батьки», «Мої рідні», читання та інсценізація творів В. Сухомлинського «Сьома дочка», «Бабусин борщ»; екскурсії «Професії наших батьків», родинні свята (День мами), «Мову свою рідну буду я вивчати», родинні квести «Вишиванка», «День родини», створення учнями мініпроектів «Дерево мого роду», фотовиставка «Моя родина – наша слава України» тощо.

Висновки. Отже, проблема підготовки майбутніх педагогів з питань формування сімейних цінностей в учнів початкової школи залежить від створення оптимальних педагогічних умов в закладах вищої освіти, а саме: організація та вивчення низки педагогічних дисциплін, що сприяють оволодінню знаннями про особливості формування сімейних цінностей; проходження різних видів педагогічної практики, що надає студентам можливість оволодіти уміннями виховувати цю якість особистості в учнів початкової школи. Уведення до навчального плану здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта спецкурсусу «Формування сімейних цінностей у молодших школярів» допоможе студентам поглибити знання, сформувати вміння щодо теорії і методики виховання сімейних цінностей в учнів початкової школи на основі педагогіки партнерства.

У подальшому планується дослідити оптимальні педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців Нової української школи щодо партнерства учителя із батьками учнів.

Література

- Амонашвили Ш. А. Обучение, оценка, отметка. Москва: Знание, 1980. 96 с.
- Виховуємо сімейні цінності у вихованців шкіл-інтернатів : метод. посіб. / Л. В. Канишевська, С. О. Свириденко, Л. В. Кузьменко, О. Б. Бернацька, Л. Р. Карпушевська, А. І. Грітчина, О. С. Ляшук; за заг. ред. д.п.н., проф. Л. В. Канишевської. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 176 с.
- Гречишкіна А., Мандрикіна Т., Шевчук С. Підготовка майбутнього вчителя до виховання учнів як майбутніх сім'янинів. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко (Педагогічні науки)*. Бердянськ : БДПІ, 2000. № 4. С. 67–72.
- Гречишкіна А. Медицинские и психофизиологические аспекты семейных отношений : монография / [под ред. В. К. Демиденко]. Бердянск : БДПУ, 2004. 208 с.
- Демчук О. Сімейні цінності як парадигма інституту життєдіяльності. *Нова педагогічна думка*. 2017. № 1 (89) С. 47–49.
- Дубровська Л., Дубровський В. До питання підготовки майбутніх вчителів початкової школи у закладах вищої освіти. *Молодий вчений*. № 5.2 (69.2) травень, 2019. С. 52–55.
- Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Москва, 1983. 32 с.
- Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ia / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2017. 206 с.
- Нова українська школа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczziya.pdf> (дата звернення: 1.04.2020)
- Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно-педагогічна культура вчителя: навч. посібн. Київ : Слово, 2011. 192 с
- Попова Л. М. Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів початкової школи до міжкультурної комунікації. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка та психологія. Педагогічні науки*, 2019. № 2 (18), С. 229–233.
- Сімейні цінності : навчально-методичний посібник до навчальної програми «Сімейні цінності» [для педагогічних працівників] / В. Прит, С. Тесленко, З. Охрименко, Л. Корецька. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с.
- Сімейні цінності: комплекс навчальних програм сімейного виховання / [О. Мельник (кер. авт. кол.), Т. Кравченко, Л. Канишевська та ін.]. Івано-Франківськ : Типовіт, 2014. 48 с.
- Шквир, О. Л. Проблемне навчання як засіб підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень. *Інноваційні технології XXI ст.: зб. наук. праць*. Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП. Вип. 2, 2017. С. 89–97.

References

- Amonashvili, Sh.A. (1980). *Obuchenie, otsenka, otmetka* [Training, assessment, mark]. Moskva, Znaniie Publ., 96 p. (In Russian).
- Kanishevs'ka L. V., Svyrydenko S. O., Kuz'menko L. V, Bernats'ka O. B., Karpushevs'ka L. R., Hritchyna A. I., Lyashchuk O. S. (2015). *Vykhovuyemo simeyni tsinnosti u vykhovantsiv shkil-internativ* [We bring up family values at pupils of boarding schools]: metod. posib.; Kharkiv: Drukarnya Madryd, 176 s. (In Ukrainian).
- Hrechyshkina, A., Mandrykina, T. & Shevchuk, S. (2000). *Pidhotovka maibutnoho vchytel'ia do vykhovannia uchniv yak maibutnikh simianyiv* [Preparing the

future teacher to educate students as future family members]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnogo instytutu im. P.D. Osypenko (Pedahohichni nauky)* [Collection of scientific works of Berdyansk State Pedagogical Institute named after P.D. Osipenko (Pedagogical sciences)]. Berdyansk, BDPI Publ., no. 4, pp. 67–72. (In Ukrainian).

Demchuk, O. (2017). *Simeini tsinnosti yak paradyhma instytutu zhyttiedialnosti* [Family values as a paradigm of the institution of life]. *Nova pedahohichna dumka* [New pedagogical thought], no. 1 (89), pp. 47–49. (In Ukrainian).

Dubrovska, L. & Dubrovskiy, V. (2019). *Do pytannia pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovoi shkoly u zakladakh vyshchoi osvity* [On the issue of training future primary school teachers in higher education institutions]. *Molodyi vchenyi* [A young scientist], no. 5.2 (69.2), pp. 52–55. (In Ukrainian).

Durai-Novakova, K.M. (1983). *Formirovanie professionalnoi hotovnosti studentov k pedahohicheskoi deiatelnosti. Avtoref. dys. kand. ped. nauk* [Formation of students' professional readiness for pedagogical activity. Abstract of cand. ped. sci. diss.]. Moskva, 32 p. (In Russian).

In N.M. Bibik (Ed.). (2017). *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia* [New Ukrainian school: a guide for teachers]. Kyiv: Pleiady Publ., 206 p. (In Ukrainian).

Nova ukrainska shkola [New Ukrainian school]. URL: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczija.pdf> (Accessed 1 April 2020). (In Ukrainian).

Palshkova, I.O. (2011). *Pedahohika: profesiino-pedahohichna kultura vchytelia* [Pedagogy: professional and pedagogical culture of a teacher]. Kyiv, Slovo Publ., 192 p. (In Ukrainian).

Popova, L.M. (2019). *Teoretychni osnovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do mizhkulturnoi komunikatsii* [Theoretical bases of preparation of future primary school teachers for intercultural communication]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohika ta psykholohiia. Pedahohichni nauky* [Bulletin of Alfred Nobel University. Pedagogy and psychology. Pedagogical sciences], no. 2 (18), pp. 229–233. (In Ukrainian).

Pryt, V., Teslenko, S., Okhrymenko, Z. & Koretska, L. (2016). *Simeini tsinnosti* [Family values]. Ivano-Frankivsk, NAIR Publ., 284 p. (In Ukrainian).

Melnyk, O., Kravchenko, T., Kanishevska, L. & others. (2014). *Simeini tsinnosti* [Family values]. Ivano-Frankivsk, Typovit Publ., 48 p. (In Ukrainian).

Shkvyr, O.L. (2017). *Problemne navchannia yak zasib pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do provedennia pedahohichnykh doslidzhen* [Problem-based learning as a means of preparing future primary school teachers to conduct pedagogical research]. *Innovatsiini tekhnolohii XXI st.* [Innovative technologies of the XXI century]. Khmelnytskyi, issue 2, pp. 89–97. (In Ukrainian).

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи. Розкриваються поняття «сімейні цінності», що стосуються структури, функції, ролі, поглядів та ідеалів сім'ї, які є цінностями-нормами, що виступають орієнтаційною основою й одночасно критерієм оцінювання дійсності та вибору відповідного вчинку і дії людини; «професійна готовність до педагогічної діяльності», «готовність до педагогічного процесу», «формування сімейних цінностей в учнів початкової школи» (цілісне утворення, що становить системну властивість всієї особистості дитини, характеризує її здатність зберігати і оптимально відтворювати, розвиватися, успішно діяти в різних життєвих ситуаціях, вирішувати складні життєві проблеми, а й допомагати в цьому всім членам родини), компоненти в структурі поняття «готовність майбутніх

учителів початкової школи до формування сімейних цінностей в учнів»: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінково-діяльнісний компоненти, критерії та показники готовності майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи, рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до означеної діяльності (високий, середній, низький).

Визначені оптимальні педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування сімейних цінностей в учнів молодшого шкільного віку: вивчення освітніх компонентів, проходження педагогічних практик, засвоєння дисциплін за вибором студентів «Формування сімейних цінностей у молодших школярів», що познайомить студентів із психолого-педагогічними проблемами, які виникають у процесі формування сімейних цінностей молодших школярів.

Ключові слова: заклад вищої педагогічної освіти, сімейні цінності, формування сімейних цінностей в учнів початкової школи, підготовка майбутніх учителів до формування сімейних цінностей в учнів початкової школи.